

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego
Jan Grabiec

DOB.WPKS.4510.3.2025
Warszawa, 06 listopada 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 12873 Pana Posła Piotra Glińskiego w sprawie *prawdopodobnych nadużyć w realizacji konkursów w Narodowym Instytucie Wolności* proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Problem składania wniosków, które są tożsame jest złożony i wymaga szerokiej analizy. Złożenie wniosków o tej samej treści nie tylko podważa działanie systemu oceny wniosków jako projektów odpowiadających na indywidualne potrzeby lokalnej społeczności i organizacji pozarządowych, ale też zagraża wielokrotnym finansowaniem tych samych działań.

Na potrzebę podejmowania działań związanych z zapobieganiem składania wniosków o tożsamej treści w konkursach realizowanych w Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NIW-CRSO) zwróciła uwagę Najwyższa Izba Kontroli w ramach kontroli nr P/25/063 – Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, w której stwierdzono, że „W NIW nie zapewniono skutecznego mechanizmu weryfikacji jakości dokonywanych ocen merytorycznych wniosków, przez ekspertów zewnętrznych. W toku niniejszej kontroli zidentyfikowano co najmniej cztery przypadki w których eksperci nie stosowali wytycznych do oceny wniosków, przekazanych im przez NIW. Przyznawana punktacja nie miała odzwierciedlenia w uzasadnieniu oraz w treści ocenianych wniosków. Skutkowało to nierównym potraktowaniem wnioskodawców i przyznaniem dofinansowania z naruszeniem wytycznych przyjętych do oceny wniosków. W trakcie postępowań konkursowych Edycji 2022 i Edycji 2024 zaniechano bądź nierzetelnie weryfikowano czy oferent jest adresatem Programu, wskutek czego udzielono 1 200 694 zł dotacji trzem organizacjom, które nie miały w statutach celów związanych z działalnością na rzecz młodzieży, ani wymaganego doświadczenia. Nie wprowadzono również działań pozwalających na wykrycie identycznych lub zbliżonych treścią wniosków konkursowych, a także czy ubiegające się o dotacje podmioty nie są ze sobą powiązane osobowo. Wynikiem tego było przyznanie 1 319 512,64 zł dotacji na podobne zadania w tym samym priorytecie, przez powiązane ze sobą podmioty, co mogło stwarzać ryzyko podwójnego finansowania projektów, a także przeczyło założeniom Programu.”

W tych okolicznościach formułowanie wobec NIW-CRSO tezy o „nadużyciach w realizacji konkursów” wysnutej z faktu podejmowania działań których celem jest ukrócenie praktyki składania ofert o tożsamej treści jest bezzasadne.

Odnosząc się do zadanych w interpelacji pytań, uprzejmie informuję.

Pyt. 1. Jaka jest podstawa prawna odmowy podpisania umowy o dofinansowanie z podmiotem wybranym w drodze otwartego konkursu w ramach programu wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego z tego powodu, że „treść przeznaczonego do dofinansowania wniosku (lub oferty) okaże się być plagiatem innego wniosku (lub oferty) złożonego w ramach konkursu” skoro autorem wniosku jest organizacja pozarządowa, a plagiat może dotyczyć wyłącznie autorskich praw osobistych?

Fakt, że wnioski/oferty w konkursach w ramach programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego prowadzonych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego składane są przez organizacje pozarządowe, czyli osoby prawne lub jednostki organizacyjne, którym przysługuje zdolność do czynności prawnych, nie oznacza, z jednej strony, że tym wnioskom/ofertom nie przysługuje żadna ochrona przed ich powielaniem przez inne organizacje, zaś z drugiej strony, że NIW-CRSO zwolniony jest od obowiązku weryfikowania składanych ofert celem eliminacji sytuacji wielokrotnego finansowania tożsamych zadań.

Niewątpliwie, autorskie prawa osobiste związane są z osobami fizycznymi. Jednym z autorskich praw osobistych jest związane nierozdzielnie z osobą fizyczną prawo do oznaczenia utworu – wyniku twórczego działania takiej osoby – jej imieniem i nazwiskiem. Jest to prawo, które nie może być zbyte. Wykorzystanie tekstu stworzonego przez osobę fizyczną na rzecz osoby prawnej/jednostki organizacyjnej zawsze jest regulowane stosunkiem prawnym nawiązanym pomiędzy osobą twórcy a takim podmiotem, który od osoby fizycznej może nabyć autorskie prawa majątkowe i dalej dysponować tak nabytym utworem. Powyższy sposób dysponowania prawami autorskimi nie oznacza, że nie może dojść do plagiatu (inaczej nieuprawnionego powielenia) utworu wykorzystywanego przez osobę prawną/jednostkę organizacyjną, skoro autorskie prawa osobiste przysługują wyłącznie osobie twórcy, czyli osobie fizycznej.

Termin „plagiat” nie został zdefiniowany w żadnym akcie prawnym i w żadnym akcie prawnym nie znajduje oparcia twierdzenie, że plagiat może dotyczyć wyłącznie autorskich praw osobistych. Przedstawione przez Pana Posła rozumienie tego sformułowania jest rozumieniem potocznym, a nie ściśle prawnym. W tych okolicznościach, dla potrzeb wyeliminowania w konkursach w ramach programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego tożsamych co do koncepcji, pomysłu, treści ofert/wniosków, jak najbardziej można uznać, że plagiatem jest po prostu powielenie innej oferty złożonej w ramach konkursu, czyli plagiatem jest wykorzystanie twórczości (pomysłu) innej organizacji (w istocie osób działających na rzecz tej organizacji) jako własnej. W tym właśnie znaczeniu używane było w edycjach 2025 sformułowanie „plagiat”.

Wprowadzając do regulaminów konkursów w ramach programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w edycjach na 2025 r. postanowienia w brzmieniu:

- 1) Oferta złożona w konkursie nie może być plagiatem innej oferty złożonej w ramach konkursu. Autorem Oferty musi być Oferent.
- 2) Organizacja może złożyć tylko jedną ofertę w ramach jednego priorytetu.

NIW-CRSO miał na celu zwiększenie zapewnienia realizacji celów tych programów oraz zwiększenia przejrzystości składanych ofert pod względem ich podobieństwa w zakresie zakresu rzeczowego, sposobu realizacji czy powiązań osobowych, czy zapewnienia ich

różnorodności, jak i wyeliminowania sytuacji, w których tożsame pod względem treści wnioski są różnie oceniane przez różnych ekspertów. W NIW-CRSO dochodziło bowiem w okresie przed marcem 2024 r. do sytuacji, w których większą liczbę punktów otrzymywały organizacje, które wykorzystały cudzy wniosek, niż organizacje, które dany wniosek stworzyły. Do NIW-CRSO składane były skargi organizacji, które czuły się poszkodowane wykorzystaniem ich wniosków przez inne organizacje, szczególnie w sytuacjach, gdy organizacje korzystające z cudzej pracy uzyskiwały przewagę punktową w ocenie merytorycznej ofert.

Problem ten był w pewnym stopniu zauważalny w NIW-CRSO już wcześniej. Znana jest bowiem sytuacja z 2023 r. odstąpienia od podpisania umowy na podstawie wykrytego plagiatu, jak i sytuacja ze stycznia 2024 r., kiedy to ten sam zespół projektowy podjął próbę pięciokrotnego finansowania w istocie tego samego zadania. Nie istniały jednak wówczas narzędzia pozwalające na sprawne wykrywanie tego typu sytuacji i ich eliminowanie.

Konieczności ochrony treści ofert przed ich nieuprawnionym powielaniem w ramach prowadzonych w NIW-CRSO konkursów w żaden sposób nie przeczy fakt, że wnioski/oferty, które uzyskały dofinansowanie są publicznie dostępne i stanowią informację publiczną. To, że szereg różnych utworów/dzieł, jest dostępnych publicznie, wcale nie oznacza, że mogą być one wykorzystywane przez inne osoby zgodnie z ich własną wolą i uznaniem, ale przede wszystkim nie oznacza, że w ramach konkursów nie można wprowadzić zasad, zgodnie z którymi każdy oferent ma być autorem składanej przez siebie oferty, a jego aktywność w konkursie nie może być bierna i sprowadzać się do skopiowania cudzej oferty. W konkursach realizowanych w NIW-CRSO promuje się bowiem organizacje czynnie i kreatywnie działające na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. W konkursach realizowanych w NIW-CRSO podejmuje się w ten sposób działania zmniejszające ryzyko podwójnego finansowania tych samych/zbieżnych projektów.

Działania związane z zapobieganiem plagiatom wniosków, wielokrotnemu finansowaniu tych samych działań spotkały się z bardzo dobrym odzewem III Sektora.

Pyt. 2. Jakie jest uzasadnienie faktyczne badania wniosków o dofinansowanie pod względem tzw. „plagiatu”, skoro zgodnie z prawem i przyjętym orzecznictwem wnioski o dofinansowanie lub oferta po otrzymaniu dofinansowania należy do domeny publicznej i każdy może z niej skorzystać zgodnie z własną wolą i uznaniem?

Złożenie wniosku o tej samej treści nie było nigdy warunkiem ostatecznym decyzji o odstąpieniu od podpisania umowy. Za każdym razem organizacja pozarządowa mogła odnieść się i wyjaśnić tożsame treści. Zaznaczenia wymaga, że takiej kontroli poddawane były projekty, które miały 80% i więcej identycznej treści. Odstąpienie od podpisania umowy mogło być wynikiem m.in. zawarcia nieprawdziwych informacji we wniosku lub wystąpienia ryzyka wielokrotnego finansowania tych samych działań.

W konkursach edycji 2026 analiza tożsamości wniosku stanie się elementem oceny formalnej, od której przysługuje odwołanie do Przewodniczącego Komitetu ds. Pożytku Publicznego.

Pyt. 3 i 4.

Kto i w jaki sposób w Narodowym Instytucie Wolności podejmuje decyzję odmowy podpisania umowy na podstawie występowania tzw. „plagiatu”? W szczególności jakie środki techniczne są do takiego badania wykorzystywane oraz dlaczego nie określono w dokumencie rangi regulaminu w jakiej wielkości zbieżność tekstów jest określona tzw. „plagiatem”?

Jakie koszty poniósł do chwili obecnej Narodowy Instytut Wolności na działania związane z badaniem tzw. „plagiatów” wniosków (lub ofert) składanych w konkursach w ramach rządowych programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego? W szczególności proszę o wymienienie wszystkich kosztów na zakupy środków technicznych (w tym oprogramowania) służących do badania tzw. „plagiatów” oraz innych kosztów z tym związanych, np. na szkolenia albo działania informacyjne?

W związku z zawartymi w regulaminach konkursów postanowieniami jak wyżej, każda oferta/wniosek poddawana jest ocenie w stosowanym w NIW-CRSO systemie antyplagiatowym: PW SOD – oprogramowanie autorskie, produkcji Mycroft Solutions Sp. Z o. o. Wyniki weryfikacji tego systemu są podstawą do przesłania prośby o złożenie wyjaśnień do organizacji, które złożyły wnioski niemalże identyczne do wcześniej dofinansowanych. Korespondencja z wnioskodawcami jest przyczynkiem do podjęcia ewentualnej decyzji Dyrektora NIW-CRSO o odstąpieniu od zawarcia umowy w oparciu o postanowienia regulaminu konkursu.

Koszty poniesione przez NIW-CRSO na informatyczne narzędzie weryfikujące tożsamość składanych ofert wyniosły 157 932,00 zł. Innych kosztów w tym zakresie NIW-CRSO nie poniósł.

Pyt. 5. W ilu przypadkach do chwili obecnej Narodowy Instytut Wolności odmówił podpisania umowy na podstawie występowania tzw. „plagiatu”? Proszę o podanie wykazu organizacji, którym odmówiono podpisania umowy na podstawie powyższej przesłanki oraz szczegółowego uzasadnienia każdej odmowy?

W NIW-CRSO od czasu wdrożenia ww. systemu antyplagiatowego, tj. od stycznia 2025 r. z powodu niezgodnego działania z regulaminami konkursów w postaci powielenia treści ofert odmówiono podpisania umów z ośmioma organizacjami. W załączeniu przedstawiam tabelę zawierającą wykaz tych organizacji oraz szczegółowe uzasadnienie (Załącznik nr 1).

Dodatkowo, w trakcie trwającego konkursu Rządowego Programu Wsparcia Organizacji Pozarządowych „Moc Małych Społeczności” Edycja 2025, stwierdzono, że 46 organizacji (wykaz w Załączniku nr 2) złożyło tożsame co do treści oferty, jako będące, według ich oświadczenia wynikiem współautorstwa tychże wszystkich organizacji. Ostatecznie jednak, te 46 tożsamych ofert, zostało odrzuconych z powodów formalnych, jako złożonych z naruszeniem zasad składania ofert wspólnych.

Z wyrazami szacunku

*z upoważnienia
Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego*

Adriana Porowska
Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
Wiceprzewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego
/dokument podpisany elektronicznie/

Załączniki:

- 1) Załącznik nr 1_odp INT12873_Plagiaty 2025 FIO PROO
- 2) Załącznik nr 2_odp INT12873_Lista plagiaty MMS 2025